

กรม. ไฟเขียว ส่งกฎหมายตราจรรยาบรรณ “การขอขึ้นทะเบียน GI ของต่างประเทศ ภายใต้ความตกลง FTA” เปิดทางให้มีการแลกเปลี่ยนรายการสินค้า GI ที่จะได้รับการคุ้มครองกับประเทศที่ไทยมี FTA ด้วย

คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการร่างกฎกระทรวงฯ “รองรับการแลกเปลี่ยนรายการสินค้า GI และขึ้นทะเบียน GI กับประเทศคู่เจรจาความตกลงระหว่างประเทศ (FTA) เป็นการเฉพาะ” และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจร่างก่อนกระทรวงพาณิชย์ลงนามมีผลใช้บังคับต่อไป เปิดทางให้มีการแลกเปลี่ยนรายการสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ที่จะได้รับการคุ้มครองและขึ้นทะเบียนเป็น GI กับประเทศที่ไทยอยู่ระหว่างการเจรจา FTA หรือมี FTA ระหว่างกันแล้วแต่ประสงค์จะขึ้นทะเบียน GI ระหว่างกันเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้ไทยสามารถขึ้นทะเบียนสินค้า GI ในประเทศที่มีความตกลง FTA กับไทยเป็นการเฉพาะได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น เชื่อมันช่วยเปิดตลาดและยกระดับสินค้าไทย GI สู่อสากล

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เผยว่า เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2568 คณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบหลักการ “ร่างกฎกระทรวงการขอขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indication: GI) ของต่างประเทศ ภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศ พ.ศ.” และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาร่างกฎกระทรวงดังกล่าว ก่อนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ลงนามให้มีผลใช้บังคับต่อไป ทั้งนี้ สืบเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายให้ไทยเร่งเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรี (FTA) กับประเทศคู่ค้าสำคัญ เพื่อเปิดประตูการค้าและขยายโอกาสทางเศรษฐกิจและการลงทุนของไทย โดยเฉพาะกับประเทศที่เป็นตลาดสำคัญของไทย เช่น สหภาพยุโรป (EU) ซึ่งมีสมาชิกถึง 27 ประเทศ และเป็นประเทศคู่ค้าอันดับ 4 ของไทย โดยมีมูลค่าการค้า 43,534.91 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2567 รองจากจีน สหรัฐฯ และญี่ปุ่น โดยในการเจรจาจัดทำความตกลง FTA ระหว่างไทย – EU ทั้งสองฝ่ายตั้งเป้าที่จะสรุปผลการเจรจาให้ได้โดยเร็วและให้มีความคืบหน้าที่สำคัญภายในไตรมาสแรกของปี 2569 และโดยที่ทั้งสองฝ่ายต่างเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญและมีกฎหมายคุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) จึงได้หารือที่จะแลกเปลี่ยนรายการสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) เพื่อการคุ้มครอง GI ระหว่างกัน

ร่างกฎกระทรวงฉบับนี้ มีสาระสำคัญให้ไทยและคู่เจรจา FTA สามารถแลกเปลี่ยนรายการสินค้า GI ที่จะขึ้นทะเบียนเพื่อการคุ้มครองระหว่างกันได้ โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการขอขึ้นทะเบียน GI ภายใต้การเจรจาการค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ โดยยังคงมีกระบวนการประกาศโฆษณาและเปิดโอกาสให้มีการโต้แย้งคัดค้านคำขอขึ้นทะเบียน ตลอดจนการอุทธรณ์การขึ้นทะเบียน GI ตามกระบวนการปกติตาม พ.ร.บ. คุ้มครองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 โดยการคุ้มครอง GI ต่างประเทศจะเกิดขึ้นเมื่อสามารถบรรลุผลการเจรจา FTA ระหว่างกัน โดยหากไทยไม่สามารถบรรลุข้อตกลงการค้าเสรีกับคู่เจรจาได้ ก็จะไม่มีการคุ้มครอง GI ดังกล่าว

การแลกเปลี่ยนรายการสินค้าที่จะคุ้มครอง GI กับคู่เจรจา FTA จะส่งผลดี และเกิดประโยชน์กับสินค้า GI ไทยที่ต้องการขยายสู่ต่างประเทศ เนื่องจากจะช่วยให้การขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า GI ในตลาดเป้าหมาย

ที่ไทยมี FTA ด้วย สะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น กรณี EU จากโดยทั่วไปจะใช้เวลาในการพิจารณาเพื่อให้การคุ้มครอง GI ถึง 2 - 3 ปี ก็จะใช้เวลาน้อยลงและสะดวกขึ้น ผ่านช่องทางการแลกเปลี่ยนรายการสินค้า GI ของความตกลง FTA กันจะช่วยให้เร็วขึ้น

ทั้งนี้ ก่อนที่จะนำร่างกฎกระทรวงดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมคณะรัฐมนตรี กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้เปิดรับฟังความเห็นต่อร่างกฎกระทรวงฯ ผ่านระบบกลางทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและเว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญาแล้วเมื่อเดือนกรกฎาคม 2568 ที่ผ่านมา ซึ่งมีผู้สนใจร่วมแสดงความเห็น โดยผู้สนับสนุนเห็นว่าการแลกเปลี่ยนรายการสินค้า GI กับต่างประเทศที่ไทยมี FTA ด้วย จะช่วยเพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้และเปิดตลาดใหม่ให้กับสินค้า GI ไทย ขณะเดียวกันมีข้อเสนอว่า กระบวนการขึ้นทะเบียนควรจะไปเร่งใส่และเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่เห็นด้วยได้โต้แย้งคัดค้าน ซึ่งกรมฯ ได้นำความเห็นต่างๆ มาพิจารณาประกอบการร่างกฎกระทรวงอย่างรอบคอบ เพื่อให้กระบวนการขึ้นทะเบียน GI ภายใต้กรอบความตกลงระหว่างประเทศมีความโปร่งใสและเป็นธรรมกับผู้มีส่วนได้เสีย และทำให้ไทยได้ประโยชน์จากการคุ้มครอง GI ไทยในต่างประเทศ

ปัจจุบันกรมทรัพย์สินทางปัญญายู่ระหว่างคัดเลือกสินค้า GI ไทยที่มีศักยภาพและความพร้อมที่จะขอรับการคุ้มครอง GI ในสหภาพยุโรป (EU) โดยจะหารือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพาณิชย์จังหวัด สำนักงานการค้าไทยในต่างประเทศ และผู้ประกอบการ GI เป็นต้น คัดเลือกและเตรียมความพร้อมสินค้า GI ไทยที่จะยื่นขอความคุ้มครอง GI ใน EU ผ่านกลไกนี้ ซึ่งนอกจากจะช่วยขยายตลาดให้กับสินค้า GI ไทยแล้วยังช่วยเผยแพร่ชื่อเสียง ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของไทย ผ่านสินค้า GI เหล่านี้ด้วย

ในปี 2568 ไทยส่งออกสินค้าเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเกษตรไปสหภาพยุโรป สูงถึง 138,220 ล้านบาท โดยสินค้าเกษตรไทย เช่น ผลไม้ ข้าว ยางพารา และอาหารแปรรูป ยังคงเป็นสินค้าหลักที่ส่งออกไปตลาดยุโรป โดยมีทุเรียน ข้าว และมะพร้าว เป็น GI ที่มีศักยภาพในการแข่งขัน ซึ่งหากได้รับการขึ้นทะเบียน GI ในยุโรปจะช่วยต่อยอดทางการตลาด และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเหล่านี้ได้ ปัจจุบันไทยมีการขึ้นทะเบียนสินค้า GI 267 รายการ โดยเป็น GI ของต่างประเทศ เช่น อิตาลี ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น อินเดีย เวียดนาม รวม 24 รายการ และเป็น GI ไทย 243 รายการ มูลค่าตลาดสินค้า GI ไทยโดยรวม 114,000 ล้านบาท โดยมีสินค้า GI ไทยที่กำลังเป็นที่นิยม เช่น ทุเรียนหมอนทองระยอง ทุเรียนหมอนทองเขาบรรทัด ข้าวหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์ ข้าวหอมมะลิพะเยา ข้าวหอมมะลินอกเขาไฟบุรีรัมย์ สับปะรดตราดสีทอง เหล้าแป้ กุ้งก้ามกรามบางแพ ส้มสายน้ำผึ้งฝาง มะพร้าวทับสะแก เป็นต้น

กรมทรัพย์สินทางปัญญามุ่งมั่นขับเคลื่อนนโยบาย “IP for All” เพื่อให้การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา รวมถึงสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ สร้างประโยชน์ให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งชุมชนท้องถิ่น ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ธุรกิจขนาดเล็กลงและขนาดกลาง (SME) ไปจนถึงผู้บริโภค รวมทั้งสร้างรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เป็นไปตามนโยบาย “Quick Big Win” ของนางศุภจี สุธรรมพันธุ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

